

Per lo tant donchs es forsos treballar, se fa precis que tots los que aspiran al millorament moral del poble dediquin sas energías á procurar lo millorament de nostra Societat. No n'hi ha prou en que siga una Societat escencialment *moral*, que la moralitat no vol dir pas ilustració, y res mes que ilustrar persegueix lo «Centre de Lectura».

Per xó nosaltres som partidaris del teatre. Lo teatre es un llibre en lo que bé ó malament tothom hi sab llegir, ab lo doble ventatja de que'l lleigeixen una munió de gent reunida en un moment; dat y tota aquella gent s'empapa á la una de de las ideas del llibre. Es á dir; las ideas emesas en lo teatre ó be totas aquellas ideas que van dret á la massa, s'arrelan mes fondo que las que han de passar pel individu. Per aixó un orador entusiasma á un poble y un escriptor viu quasi ignorat.

Precisament per la grant facilitat ab que arriba á la massa la escencia de las obras teatrals, rebutjem que el teatre siga considerat com una máquina de fer fideus per tots aquells que explotan los edificis-teatres.

Lo teatre que's construheixi al «Centro» no ha de ser una máquina de fer diners, ha de ser una maquina de *fer* cultura, ha de vindrer á *llenar un vacío* en nostra ciutat, (com dihuen los periodichs nous). No es pas que'ns en manquin de teatres. A mes dels dos publichs, cada Societat re-creativa te'l seu que funciona sens descans.

Los teatres de Societat no hi ha que dir que res han fet pera'l millorament moral del individu y no ho han fet per que no foren creats per aquest fi. Los teatres de Societat, generalment parlant, no son mes que un reclam nosciu pera tentar á la gent á tastar cosa mes nosciva encare.

En los teatres publichs ¿que hi veyém? Quan tothom, seguint la corrent, renega del género xich, ens serveixen una racció d'*Aldeas de San*

Lorenzo ó qualsevol altre dramón que feya enter-nir ya á nostres besavis.

En música no passém de la *Marina*.

D'art modern, d'art verdader no'n coneixém res. No'ns en enterém de la revolució intelectual fa temps iniciada en las regions que van á la vanguardia de la civilisació, mentres que arreu hont l'home te conciencia de que si te estomach te també cervell, lo mohiment ha trobat ressó.

Per tots los indrets de Catalunya s'hi sent l'esperit de redempció, per arreu s'oviran mostrars d'entusiasme per aquestos mohiments de cultura, y en cambi en la segona població de Catalunya tothom dorm, tothom està enfangat en mitj de la materia, obsessionat per mesquinesas ridículas y fastigosas, ningú may aixeca'ls ulls de terra pera mirar l'espai seré, símbol d'ideas grans y nobles.

Y á Reus ens trobém en aquest estat per que no hi ha hagut ningú prou abnegat que volgués sacrificar-se. No hi ha hagut cap individu ni cap colectivitat que s'emprengués seriament la obra de regeneració.

Lo «Centre» donchs, es la única entitat cridada á ferho, la que té la obligació de ferho. Comensi donchs ab la construcció del teatre y que'ns dongui bonas obras inspirantse en un criteri ben ampli, ben humá; que'ns dongui á coneixer tot lo bó que han produhit los homes d'ideas redemptoras, d'ideas morals educativas, que'ns dongui bona música, (per medi de concets), que'ns fassi coneixer los grants mestres, que en dongui tot aixó encar que siga en dossis homeopáticas, que jo crech que si's vol no han de mancar medis pera conseguirho. Y un cop establert lo teatre, que segueixi sens descans treballant profitosament pera la cultura del poble y així arribará'l dia que'ls socis del «Centre de Lectura» tindrán conciencia del per qué son socis de tal Societat y al dia que aixó arribi, Reus haurá donat un gran pas en lo camí dels pobles moderns.

P. C.

EL INVIERNO

Cielo gris; mantos de nieve;
triste y desmayado el sol;
cuervos cruzando el espacio;
aves sin nido y sin voz;
las alquerías cerradas;
desterrado el ruiseñor;
el lobo dueño del campo;
los rostros sin expresión;

el mar barriendo la playa
de un modo amenazador;
la naturaleza muerta
y muerta la inspiración:
es el cuadro que presenta
cuánto admiro en derredor,
pareciendo que á los hombres
haya abandonado Dios.

Francisco Gras y Elías.